

2017

3. ÇEYREK RAPORU

TÜRKİYE'NİN **TASARRUF EĞİLİMLERİ** ARAŞTIRMASI

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması

ING Bank

1. GİRİŞ/3

1.1 ING Bank Genel Müdürü Pinar Abay'ın Önsözü/3

1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/5

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/6

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/6

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/16

2.3. 2017 3. Çeyrek Sonuçları/18

3. METODOLOJİ/19

3.1. Amaç ve Yöntem/19

3.2. Demografik Bilgiler/20

3.3. Tasarrufun Tanımı/22

4. EKONOMİST YORUMU/23

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/29

“

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri araştırmamızın 2017 yılı 3. çeyreği sonuçlarına göre, bir önceki çeyrekte yukarı yönlü harekete geçen kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı, bu eğilimi 3. çeyrekte de sürdürdü ve dikkate değer bir yükselişle %13,8'den %15,4'e çıktı. Tasarrufu olmayan ama 3 ay içinde tasarruf yapmayı planlayanların oranında gözlenen %24'ten %14'e gerileme, geçen çeyrekte tasarruf niyeti olanların bunu gerçekleştirdiği şeklinde değerlendirilebilir.

2017 yılı 3. çeyreğinde kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı 1,6 puan artışla %15,4'e ulaşarak, 2017 yılının en yüksek düzeyini yakaladı. Bu gelişmede etkili unsurlardan birinin, geçen yıl ortalarından bu yana genel bir yükseliş eğiliminde olan ve bu yıl ağırlıklı çift basamaklı düzeyde seyreden enflasyondaki yukarı yönlü seyir olduğu söylenebilir. Son dönemde fonlama maliyetlerindeki artışa eşlik eden TL kredilerdeki hızlı büyüme ise 2017'de mevduatlara uygulanan ortalama faiz oranlarının yüksek seyretmesinde belirleyici oldu. Enflasyonun iyileşme kaydetmediği bir ortamda, mevduat faizlerindeki yüksek seyir 3. çeyrek boyunca tasarruf sahipliğine yönelik davranışları olumlu etkilemiş görünüyor.

ING Bank olarak Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı 2011 yılı Ekim ayından bu yana düzenli olarak sürdürerek, ülkemizde insanların tasarruf alışkanlıklarını anlamaya katkıda bulunacak istatistiki bir veri tabanı oluşturmuş bulunuyoruz. Zaman içerisinde yeni sorularla içeriğini zenginleştirdiğimiz araştırmanın 2017 3. çeyrek sonuçlarında ekonomi gündemini ne kadar yakından takip ettiğimizi de ortaya koymak istedik. Sonuçlara göre ülkemizde insanların ekonomi haberlerini ve gündemini takip oranı %53 seviyesinde bulunuyor ve bu kişilerin %58'i takibini günlük bazda sürdürüyor. En öne çıkan kaynak ise %85 gibi yüksek bir oranla televizyon.

Pınar Abay | ING Bank Genel Müdürü

TÜRKİYE'NİN
TASARRUF
EĞİLİMLERİ
ARAŞTIRMAMIZIN
2017 3. ÇEYREK
SONUÇLARINA
GÖRE
**2017 3. ÇEYREĞİNDE
KENTSEL NÜFUSTA
TASARRUF
SAHİPLİĞİ ORANI
%15,4'E YÜKSELDİ**

“

Araştırmamızın bu çeyrek sonuçlarında dikkat çeken gelişmelerden biri de “tasarruf edecek yeterli geliri olmadığı için” tasarruf edemeyenlerin oranındaki 9 puanlık artış oldu. Yılın 2. çeyreğinde %74 olan bu oran, bu çeyrekte %84’e çıktı. Tasarrufu olanların tasarruf yapma gerekçelerinde benzer bir gelişme “geleceğe yatırım” başlığında görüldü. 2017 yılı 3. çeyreğinde bu amaçla tasarruf edenlerin oranı bir önceki çeyreğe göre 6 puan artışla %47’ye yükseldi.

Tasarruf araçları tercihlerinde, 2014 sonundan bu yana %75’in üzerinde ve belirgin bir artış eğili-

minde olan mali sistem içi varlıkların toplam varlıklar içindeki payı bugüne kadar en yüksek seviye olan %84’e ulaştı. Bir önceki çeyrekte %28 iken bu araştırma döneminde %32 ile bugüne kadar ulaştığı en yüksek seviyeyi yakalayan Bireysel Emeklilik Fonları da en çok tercih edilen tasarruf aracı oldu. Selişe geçen “yastık altı altın ve nakit” (%24) ise en çok tercih edilen diğer tasarruf araçları arasında yer aldı.

Araştırmamızın daha detaylı incelemesinin ve ekonomist yorumlarının yer aldığı 2017 yılı 3. çeyrek sonuçlarına raporlar sayfamızdan da ulaşabilirsiniz.

ZAMAN İÇERİSİNDE YENİ SORULARLA
İÇERİĞİNİ ZENGİNLEŞTİRDİĞİMİZ ARAŞTIRMANIN
2017 3. ÇEYREK SONUÇLARINDA EKONOMİ
GÜNDEMİNİ NE KADAR YAKINDAN TAKİP
ETTİĞİMİZİ DE ORTAYA KOYMAK İSTEDİK.
**SONUÇLARA GÖRE ÜLKEMİZDE EKONOMİ
HABERLERİNİ VE GÜNDEMİNİ TAKİP ORANI %53
SEVİYESİNDE BULUNUYOR, BU KİŞİLERİN %58’İ
TAKİBİNİ GÜNLÜK BAZDA SÜRDÜRÜYOR.**

TÜRKİYE'DE BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI'NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

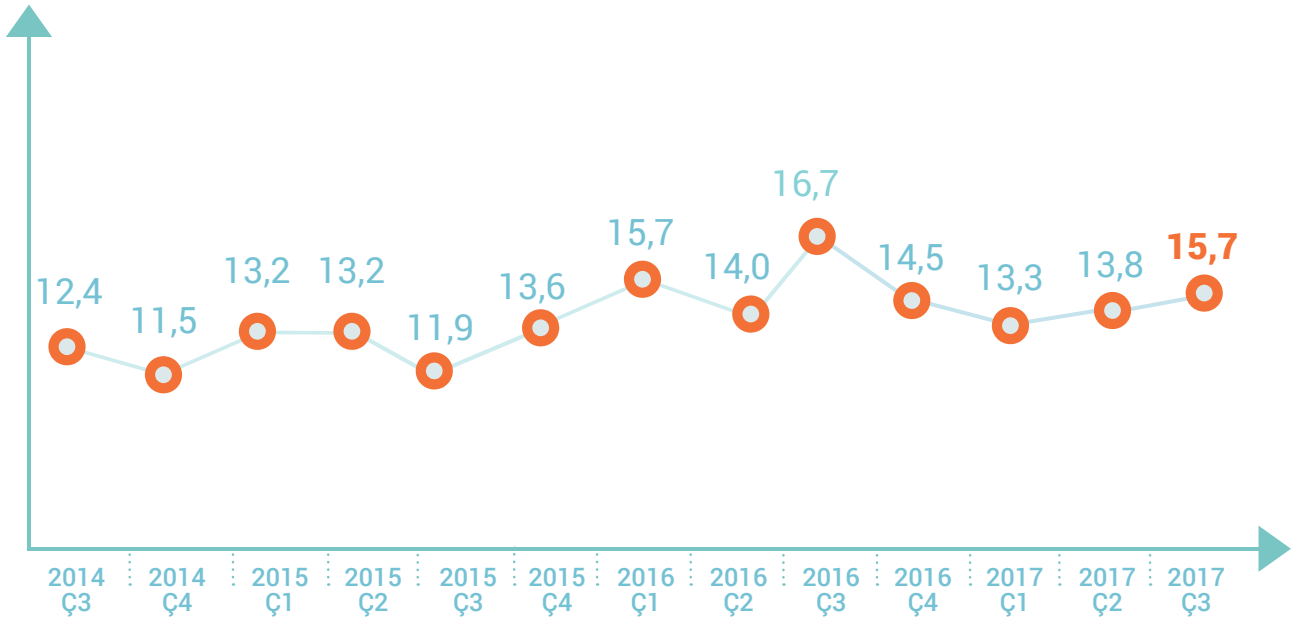
T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri

2017'NİN 3. ÇEYREĞİNDE TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI DÜŞMÜŞTÜR

Tasarruf sahiplerinin oranı (%)

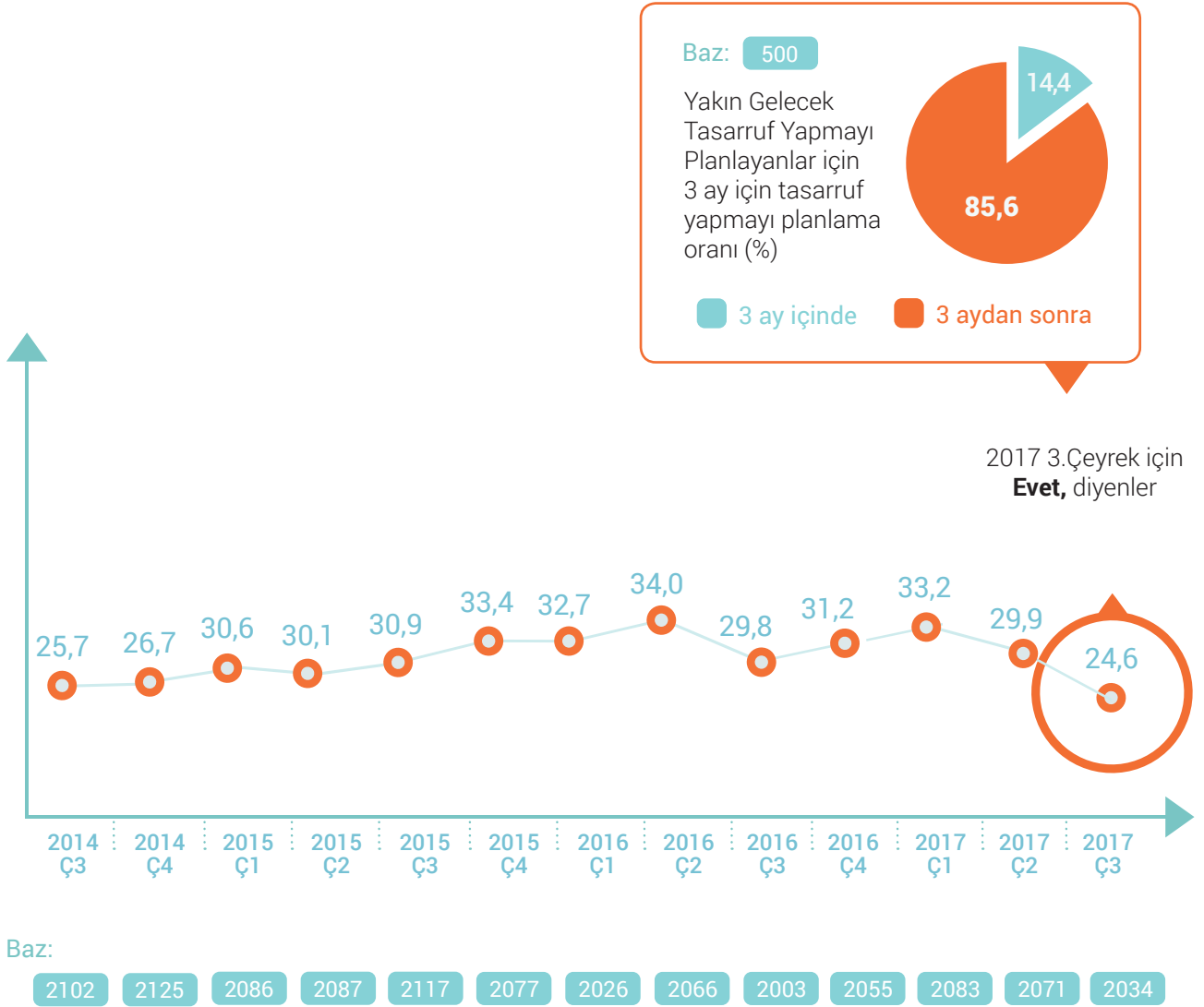

Baz: 2403

- Bu dönem tasarruf sahiplerinin oranı **1,6 puan artışla %15,4'e** ulaşmıştır. Böylece 3. çeyrek, 2017 yılı içerisinde tasarruf sahipliği oranının en yüksek olduğu dönem olmuştur.
- Bu dönem bekar erkeklerin içerisinde tasarruf edenlerin oranında bir düşüş gözlenirken, evli, bekar ve çalışan olmak üzere tüm kadın gruplarının içerisindeki tasarruf oranında bir yükseliş söz konusudur.

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR

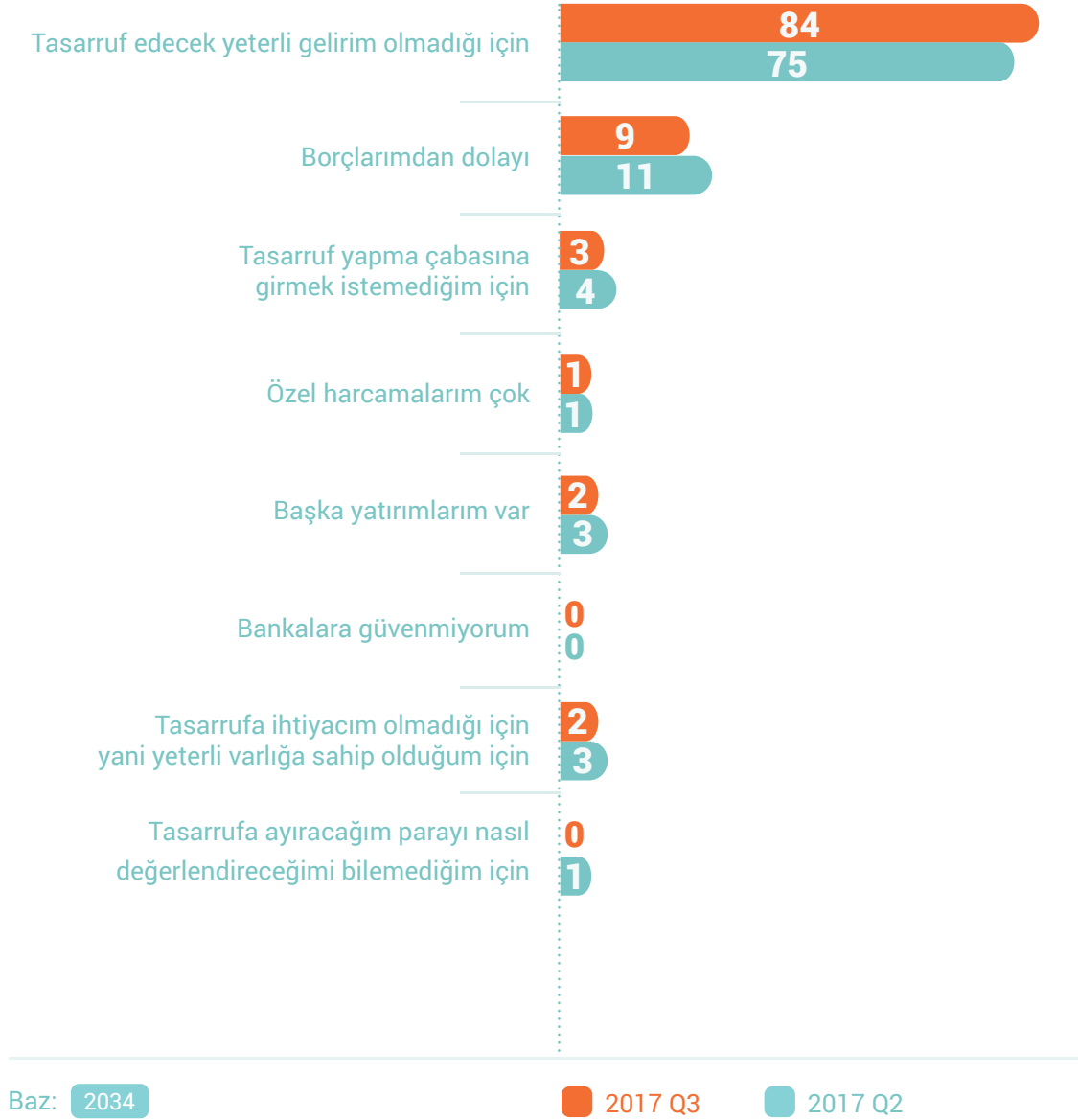
Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

- Son 2 dönemdir yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı düşüştür. Bu dönem tasarrufu olmayanların yalnızca **%25'i** yakın gelecekte tasarruf yapmayı planladığını belirtmiştir.
- Aynı zamanda **"3 ay içerisinde"** tasarruf edeceğini belirtenlerin oranı da önceki döneme kıyasla anlamlı oranda gerilemiştir (**%23,5 vs. %14,4**).

TASARRUFU OLMAYANLARIN TASARRUF EDEMEME GEREKÇELERİ

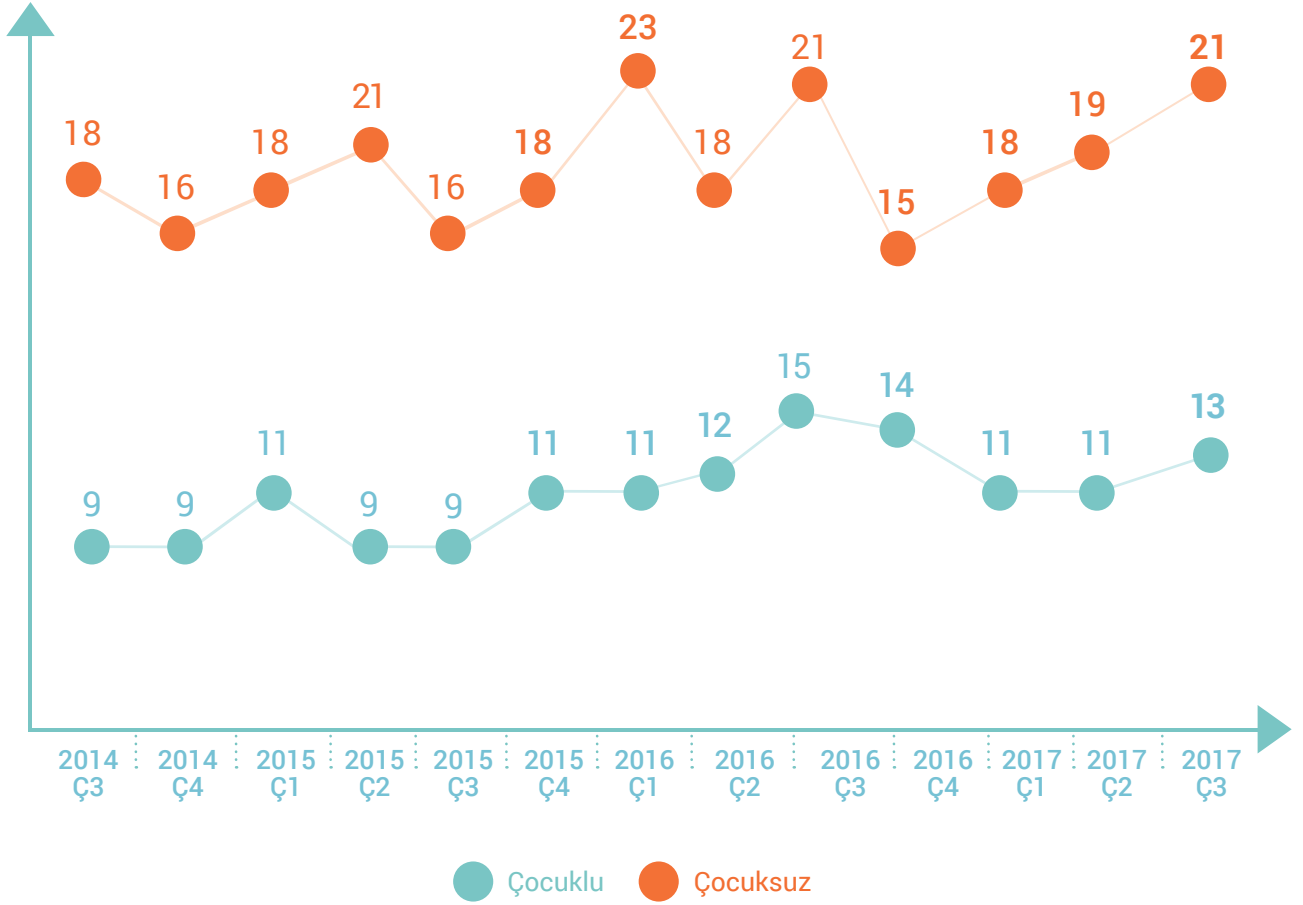
Tasarrufu Olmamasının Nedeni (%)

- Bu dönem **“tasarruf edecek yeterli geliri olmadığı için”** tasarruf edemeyenlerin oranı önceki döneme kıyasla anlamlı oranda yükselmiştir (**%75 vs. %84**).
- İkinci en çok belirtilen gerekçe olan **“borçlarımdan dolayı”** tasarruf edemiyorum diyenlerin oranı aynı seviyede kalmıştır.

ÇOCUKLU VE ÇOCUKSUZ BİREYLERDEKİ TASARRUF SAHİPLİĞİ

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

Çocuğu olanlar için baz

1587 1583 1551 1508 1529 1454 1508 1483 1626 1628 1617 1615 1698

Çocuksuz olanlar için baz

815 818 852 895 874 950 896 920 778 775 787 787 705

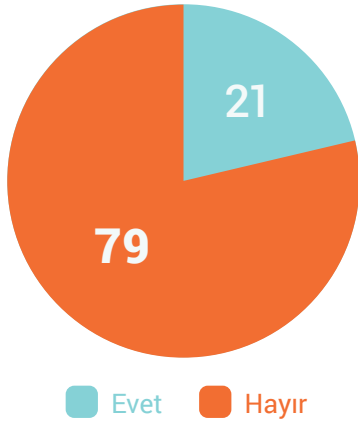
- Hem çocuklu (**%11 vs. %13**) hem de çocuklu bireylerin (**%19 vs. %21**) tasarruf oranı 2017'nin 3. çeyreğinde yükselmiştir.

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR / ÇOCUKLU & ÇOCUKSUZ

Çocuğu Olup Tasarruf Yapmayanlar (%87)

Baz: 1475

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

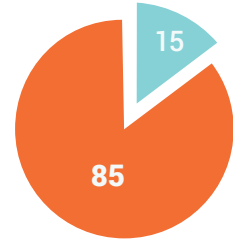

Evet diyenler

Baz: 309

3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz?(%)

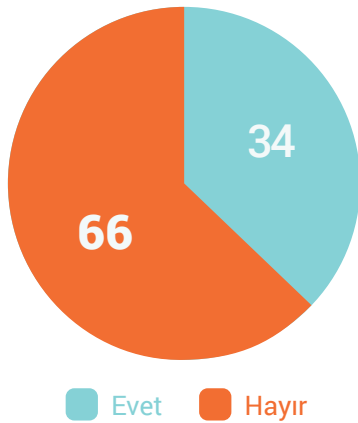
3 ay içinde 3 aydan sonra

Çocuğu Olmayıp Tasarruf Yapmayanlar (%79)

Baz: 559

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

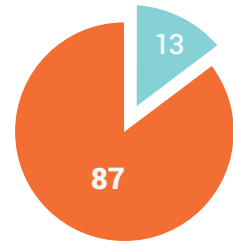

Evet diyenler

Baz: 191

3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz?(%)

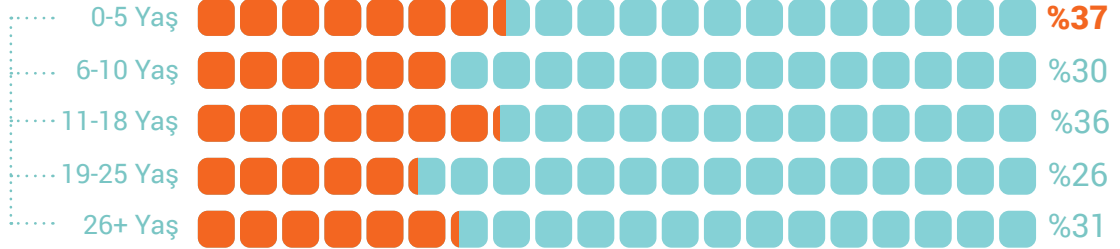
3 ay içinde 3 aydan sonra

- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı hem tasarrufu olmayan çocuklu bireylerde (**%27 vs. %21**), hem de tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerde bu dönem gerilemiştir (**%37 vs. %34**).
- Buna ek olarak her iki grup içerisinde de (**çocuklular; %26 vs. %15, çocuksuzlar; %20 vs. %13**) önümüzdeki 3 ay içinde tasarruf etmeyi planlayanların oranı düşmüştür.

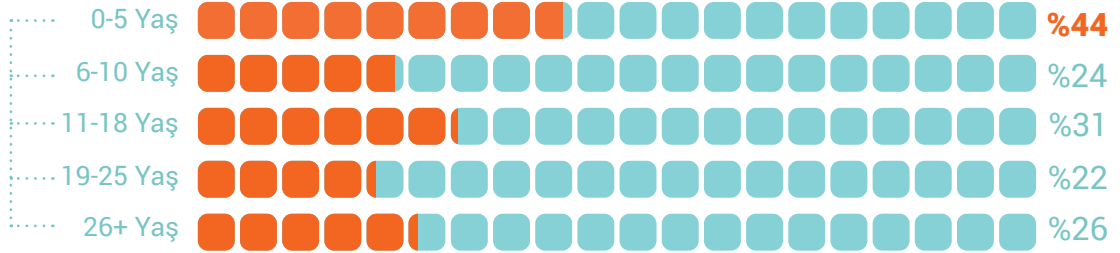
ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

Toplam Çocuklular

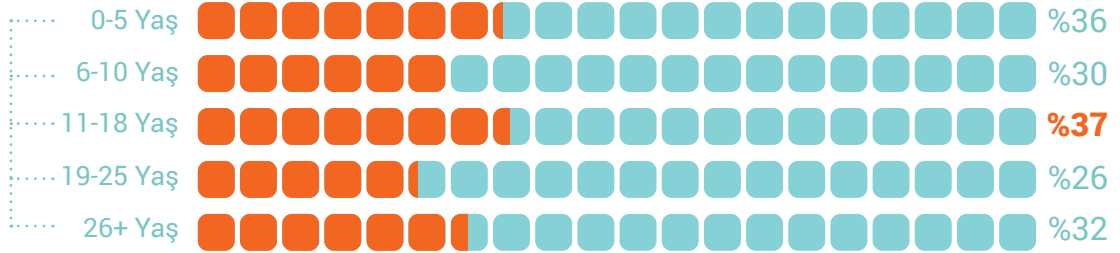
Baz: 1698

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Baz: 223

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

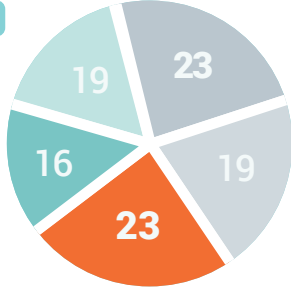
Baz: 1475

- Bu dönem çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımı içerisinde 0-5 yaş grubunun oranı artarken (**%34 vs. %37**), 11-18 (**%39 vs. %36**) ve 19-25 yaş grubunun (**%30 vs. %26**) payı azalmıştır.
- Tasarruf sahibi çocuklu bireyler içerisinde bu dönem 6-10 yaş grubunun oranı (**%33 vs. %24**) küçülmüş, 26+ yaş grubunun oranı (**%19 vs. %26**) artmıştır.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımı içerisinde 19-25 yaş grubunun payı düşerken (**%31 vs. %26**), diğer gruplarda önceki döneme göre bir farklılaşma görülmemektedir.

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

Toplam Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 1698

0-5
Yaş

6-10
Yaş

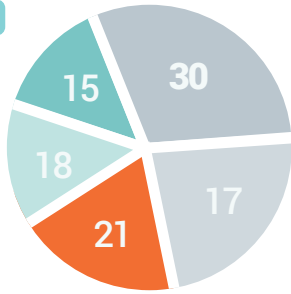
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 223

0-5
Yaş

6-10
Yaş

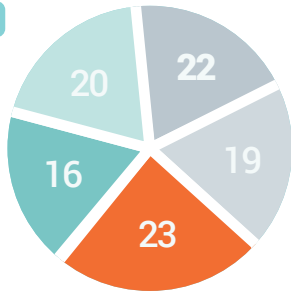
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Olmayan Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı

Baz: 1475

0-5
Yaş

6-10
Yaş

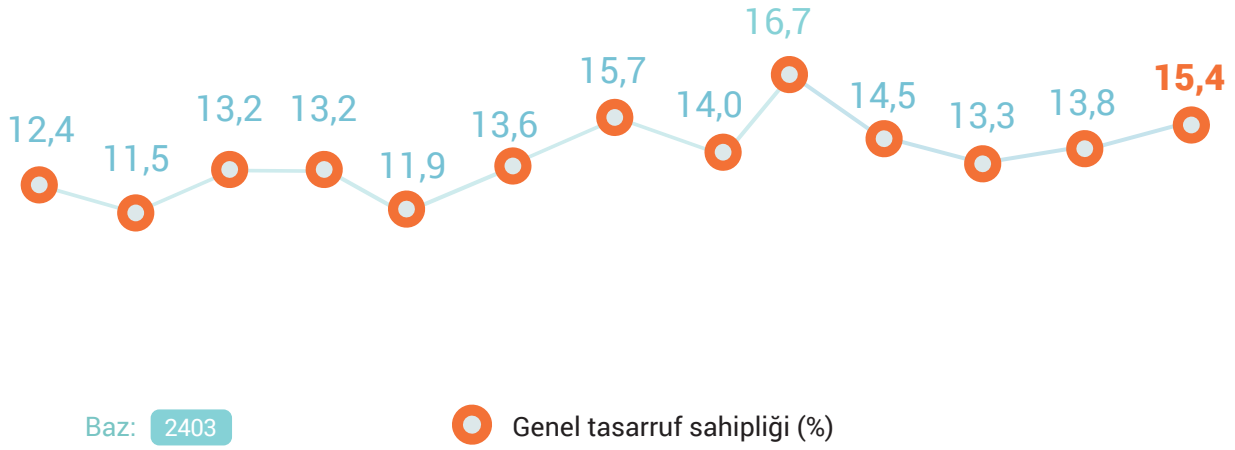
11-18
Yaş

19-25
Yaş

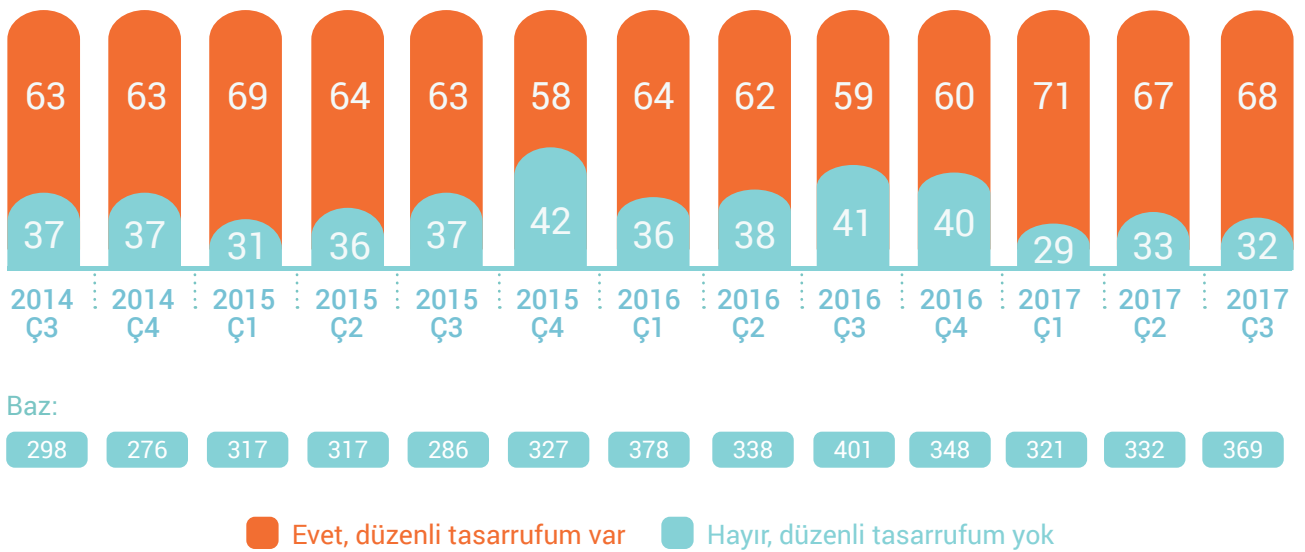
25+
Yaş

- Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş gruplarının dağılımı önceki dönemle benzer seviyededir.
- Bu dönem tasarruf sahibi çocuklu bireylerin çocuklarının yaş gruplarının dağılımında 6-10 yaş grubunun payı düşerken (**%22 vs. %17**), 26+ yaş grubunun payı yükselmektedir (**%13 vs. %18**).
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerde ise 19-25 yaş grubunun payı azalmaktadır (**%19 vs. %16**).

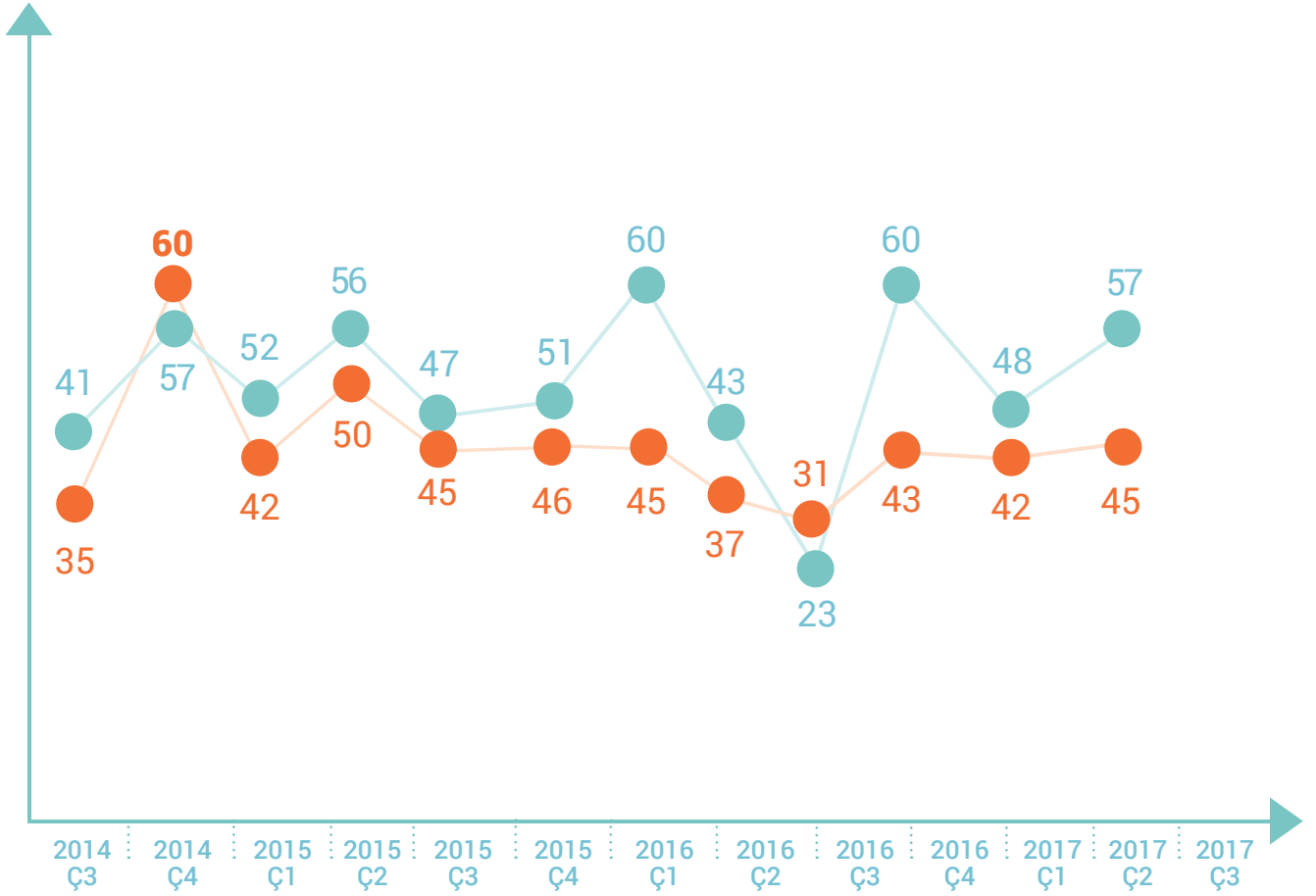
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

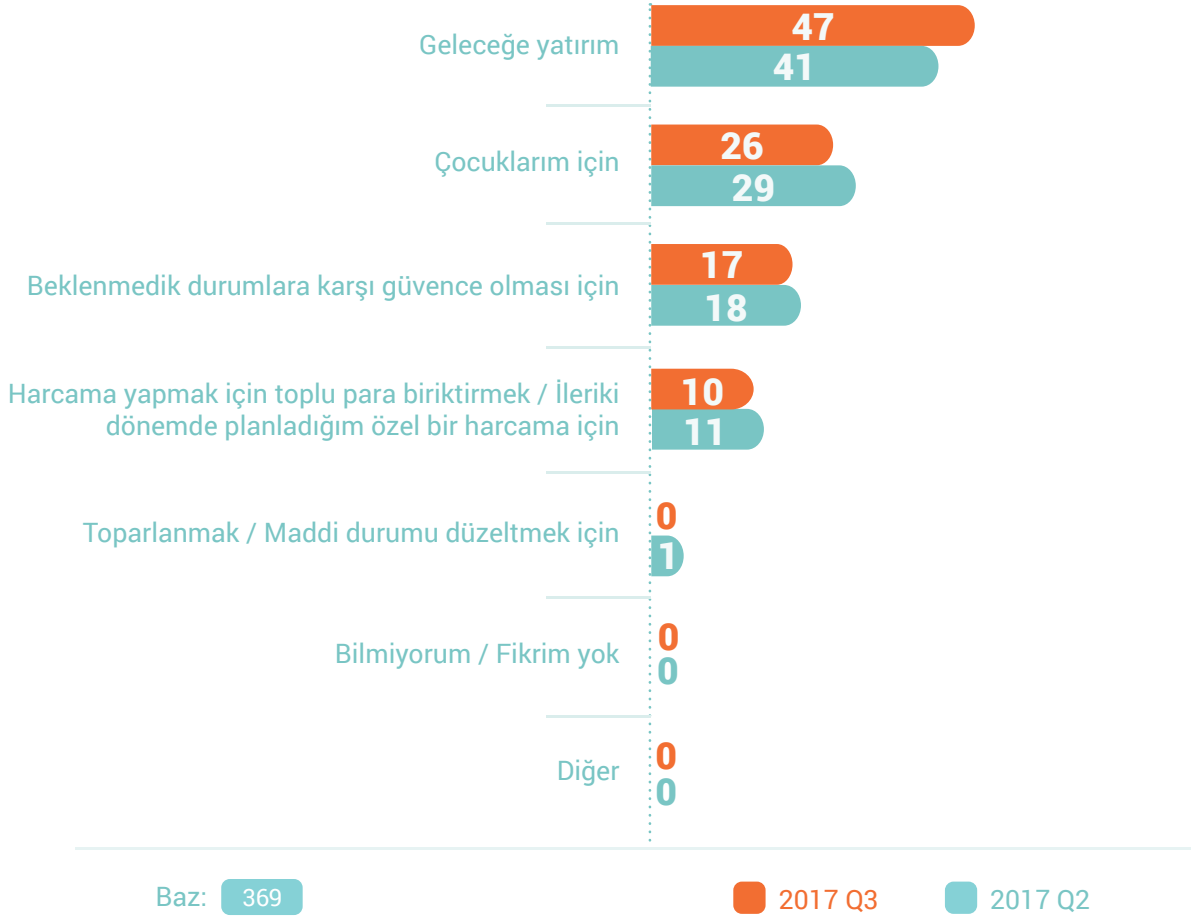
Baz:

158	111	103	98	113	105	138	136	165	140	94	110	118
-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	-----	-----

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

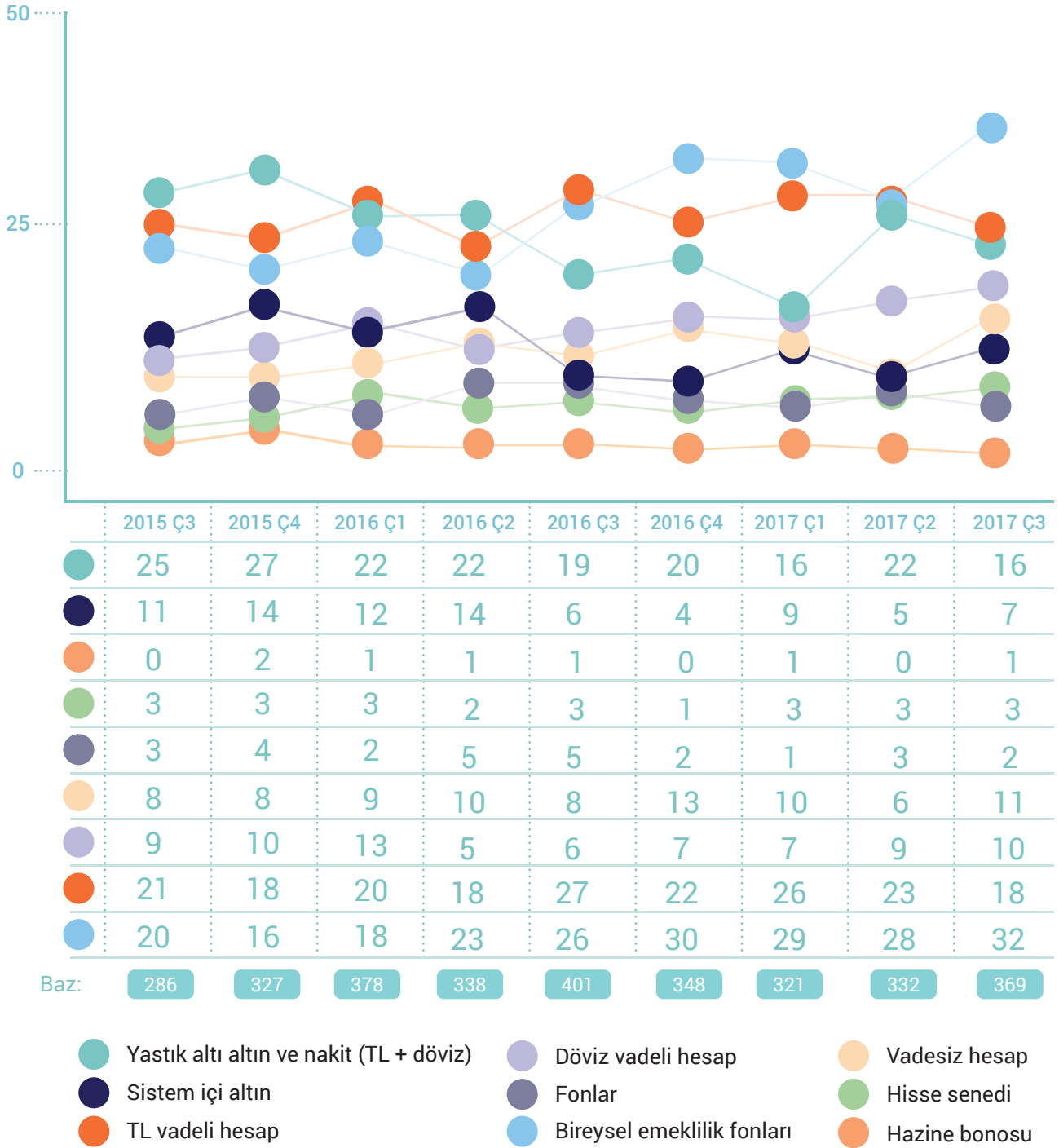
- Düzenli tasarruf yapanların oranı 2017'nin 3. çeyreğinde önceki dönemle aynı seviyede kalmıştır (**%67 vs. %68**).
- Düzenli tasarruf yapmayanlar arasında hem son 3 ay içinde tasarruf yapmış olanların oranı (**%45 vs. %36**) hem de gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı (**%57 vs. %46**) düşmüştür.

TASARRUFU OLANLARIN TASARRUF YAPMA GEREKÇELERİ

- “Geleceğe yatırım” amacıyla tasarruf edenlerin oranı 2017’nin 3. çeyreğinde **%41’den %47’ye** yükselmiştir.
- “Çocuklarım için” gerekçesini dile getirenlerin oranı biraz düşerken (**%29 vs. %26**), diğer gerekçeler önceki dönemki seviyelerini korumuştur.

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

NOT: “Bu soru çoklu cevap” olduğu için bu kalemlerin toplamaları %100’ü geçmektedir. Karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

- Bu dönem de **“bireysel emeklilik fonları”** en çok tercih edilen tasarruf aracı olmuştur (**%28 vs. %32**).
- **“Yastık altı altın ve nakit”** ile (**%22 vs. %16**) **“TL vadeli hesap”** (**%23 vs. %18**) araçlarında düşüş görülürken, **“vadesiz hesabı”** tercih edenlerin oranı artmıştır (**%6 vs. %11**).

2017’NİN ÜÇÜNCÜ ÇEYREĞİNDE TASARRUF ARACI OLARAK “SİSTEM DIŞI ALTINI” TERCİH EDENLERİN ORANI DÜŞMÜŞTÜR (%14 VS. %5).

%	2016 Ç3	2016 Ç4	2017 Ç1	2017 Ç2	2017 Ç3
Sistem dışı ve sistem içi altın+sistem dışı nakit (TL veya döviz)	25	24	25	27	23
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	6	8	10	14	5
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	6	4	9	5	7
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	13	12	6	8	11

Baz:

401

348

321

332

369

2017 3. ÇEYREK SONUÇLARI

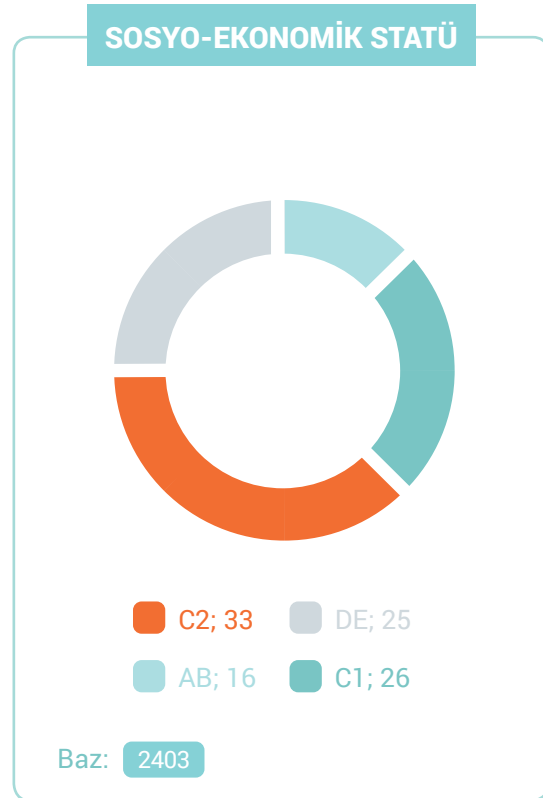
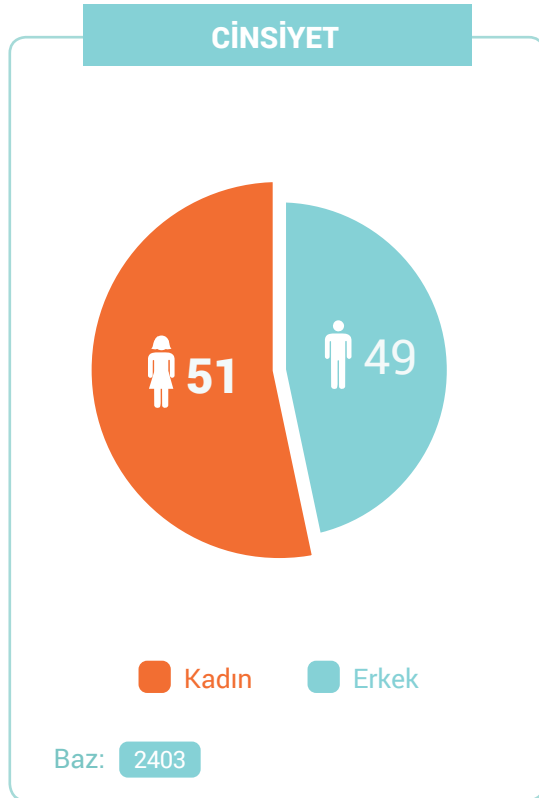
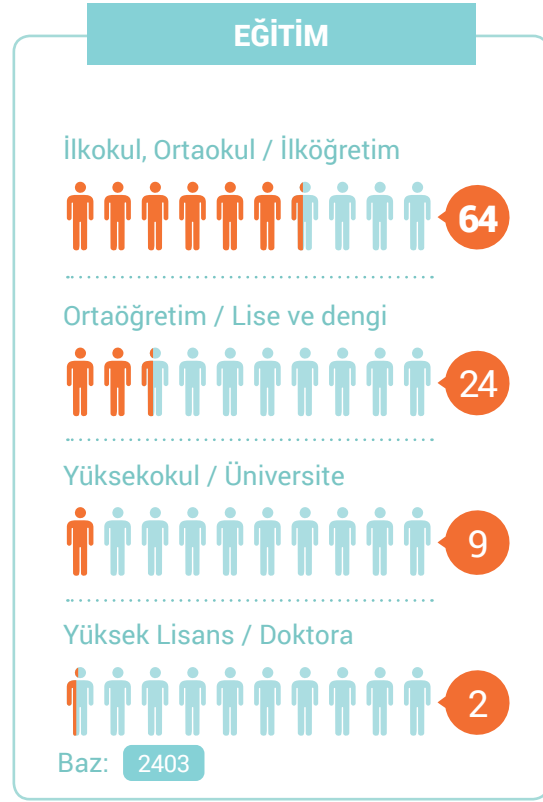
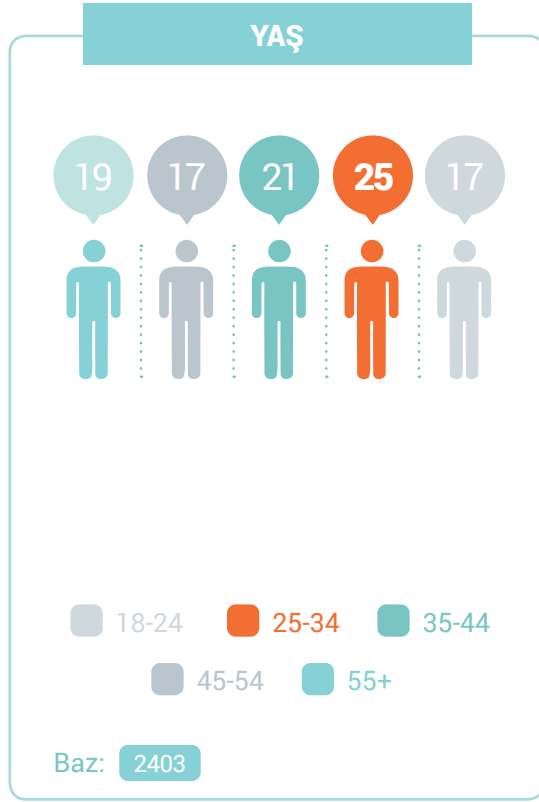
- 2017'nin 3. çeyreğinde tasarruf sahipliği oranı yükselmiştir (**%13,8 vs. %15,4**).
- Tasarruf yapan bireyler içerisinde 35-44 yaş grubunun payı küçülürken, 45-54 ve 55+ yaş gruplarının oranı yükselmiştir.
- Tasarrufu olmayan bireyler arasında yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı iki dönemdir gerilemektedir (**%30 vs. %25**). Bu dönem ayrıca **"3 ay içerisinde"** tasarruf yapmayı planlayanların oranı da düşmüştür (**%24 vs. %14**).
- Tasarruf sahibi olmayanlar içerisinde **"tasarruf edecek yeterli geliri olmadığı için"** tasarruf edemediğini belirtenler bu dönem tekrar yükselmiştir (**%75 vs. %84**).
- Hem çocuklu (**%11 vs. %13**) hem de çocuksuz bireylerin (**%19 vs. %21**) tasarruf sahipliği oranı bu dönem 2'şer puan yükselmiştir. Buna karşın tasarrufu olmayıp yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı çocuklu (**%27 vs. %21**) ve çocuksuz bireylerde düşmüştür (**%37 vs. %34**).
- Tasarruf sahibi çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grupları içerisinde bu dönem de en büyük grup 0-5 yaş arasıdır (**%44**). Tasarrufu olmayan çocuklu bireyler içerisinde ise hem 0-5 yaş (**%36**) hem de 11-18 yaş grubu (**%37**) çocuklar en büyük gruptur.
- Düzenli tasarruf yapanların oranı 4 puan gerilemiştir (**%71 vs. %67**). Düzenli tasarruf yapamayanlarda ise hem **"son 3 ay içinde"** tasarruf yapmış olanların oranı (**%42 vs. %45**) hem de **"gelecek 3 ay içerisinde"** tasarruf yapmayı planlayanların oranı yükselmiştir (**%48 vs. %57**).
- Tasarruf sahibi olan 18-24 yaş grubu gençlerin **%39'u** 2 seneden uzun bir süredir tasarruf yaptığını belirtmiştir. **%34'ü** 6 ay-1 yıl arası daha tasarruf yapmayı planlarken, **%22'si** artık tasarruf yapmayı düşünmediğini dile getirmiştir. Bu gençler en çok (**%34**) **"okulları için"** tasarruf yapmaktadırlar.
- Düzenli tasarruf yapanların oranı bu dönem aynı kalırken (**%67 vs. %68**), düzenli tasarruf yapamayanlar içerisinde hem **"son 3 ay içinde"** tasarruf yapmış olanların oranı (**%45 vs. %36**) hem de **"gelecek 3 ay içerisinde"** tasarruf yapmayı planlayanların oranı gerilemiştir (**%57 vs. %46**).
- Görüşmecilerin yarısı (**%53**) ekonomi gündemini takip ettiğini belirtmiştir. Bu görüşmecilerin büyük çoğunluğu (**%58**) ekonomi gündemini her gün takip etmektedir ve en çok (**%85**) televizyon aracılığıyla bu gündeme erişmektedir.
- Tasarruf sahibi bireylerin tasarruf etme gerekçelerinde ilk sırada gelen **"geleceğe yatırım"** (**%41 vs. %47**) bu dönem tekrar yükselmiştir. **"Çocuklarım için"** (**%29 vs. %26**) gerekçesi biraz gerilerken, **"beklenmedik durumlar için"** (**%18 vs. %17**) önceki dönemle aynı seviyede kalmıştır.
- 3. çeyrekte de en çok tercih edilen tasarruf aracı **"bireysel emeklilik fonlarıdır"** (**%28 vs. %32**). İkinci sırada gelen **"TL vadeli hesap"** (**%23 vs. %18**) ve **"yastık altı altın ve nakit"** (**%22 vs. %16**) araçları bu dönem biraz gerilemiştir.

3.1. AMAÇ VE YÖNTEM

- Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de **kentsel** yerleşim yerlerinde **18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini** izlemektir.
- NUTS1 bölgelerinde seçilen **26 ilde her ay** tesadüfi olarak seçilen **800 kişi** ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı **2400** olarak gerçekleşiyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (**CATI**) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

3.2. Demografik Bilgiler

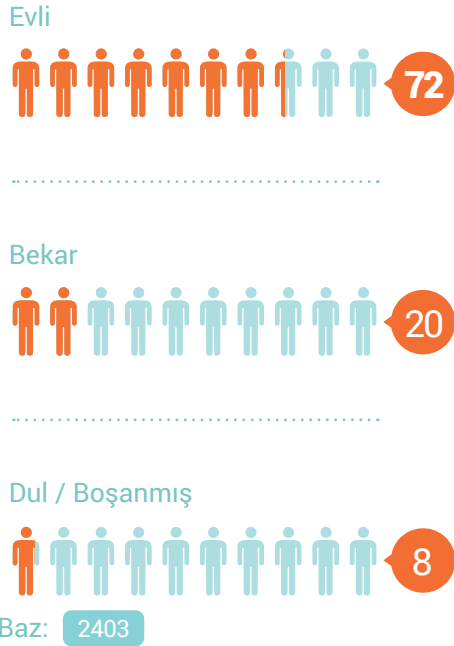
DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2017 3. ÇEYREK

HANEHALKI TİPİ

MEDENİ DURUMU

KONUT TİPİ

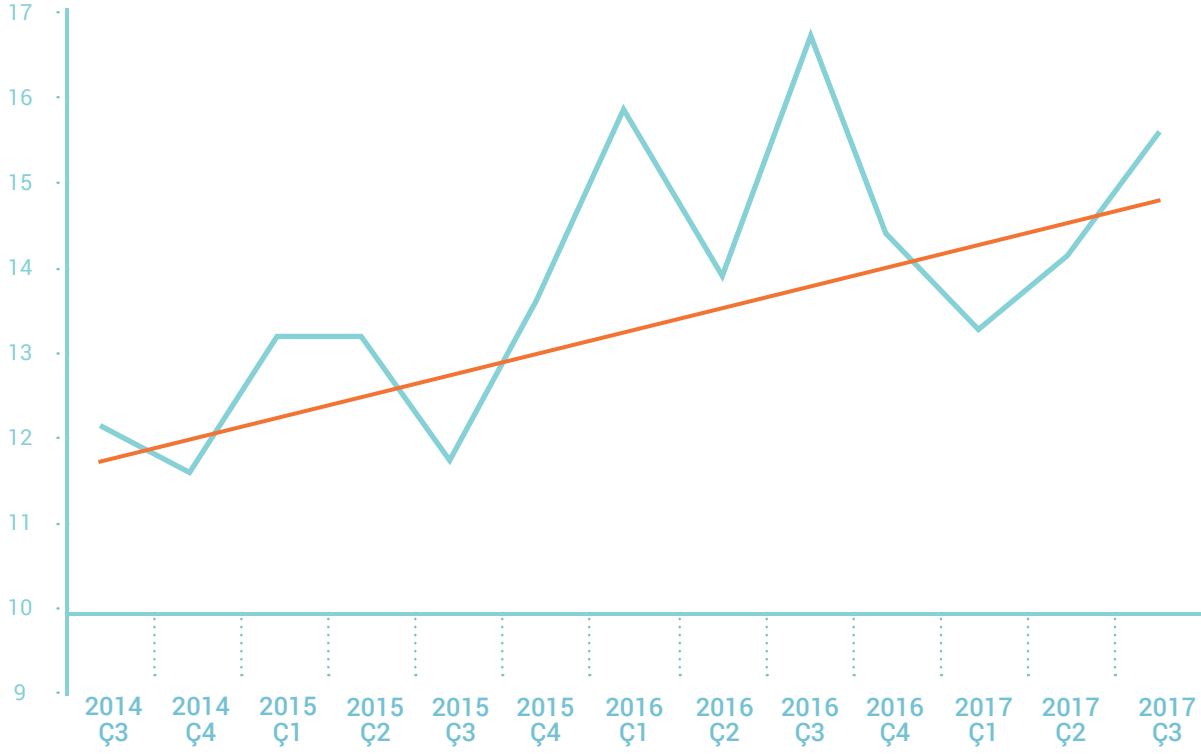

TANIM

- Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle “sarf edilmeyen” anlamına geliyor.
- **Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içeriyor:**
 - Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
 - Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
 - Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
 - Bireysel emeklilik fonları
 - Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
 - Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

KENTSEL NÜFUSTA TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI 2017'NİN 3. ÇEYREĞİNDE YÖNÜNÜ YUKARI ÇEVİRDİ

TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANININ ZAMAN SEYRİ

Tasarruf Oranı

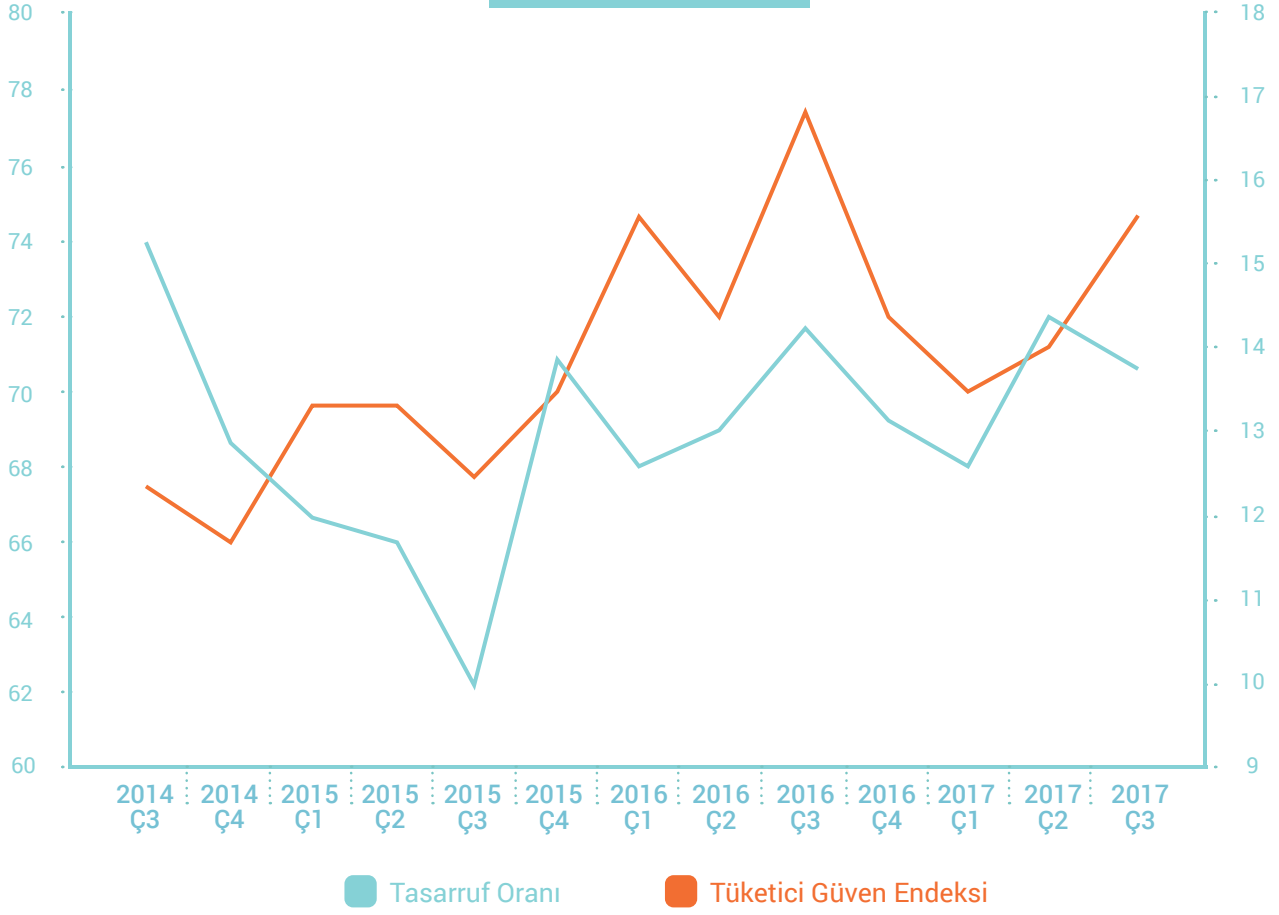
Tüketimin finansmanı amacıyla borç kullanma ihtimali (Gelecek 3 aylık dönemde)

Kaynak: TÜİK, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın (TTEA) güncel sonuçlarına göre, 2017 2. çeyrek itibarıyla yönünü yukarı çeviren kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı, bu eğilimini yılın 3. çeyreğinde de sürdürdü ve %13.8'den %15.4'e dikkate değer bir yükseliş kaydetti. Tasarrufu olmayan ve gelecek 3 ay içinde tasarruf yapmayı planlayanların oranının %24'ten %14'e gerilemesi, bu durumun daha önce tasarruf yapmayı planlayanların bu niyetlerini gerçekleştirmesinden kaynaklandığı izlenimini uyandırmaktadır.

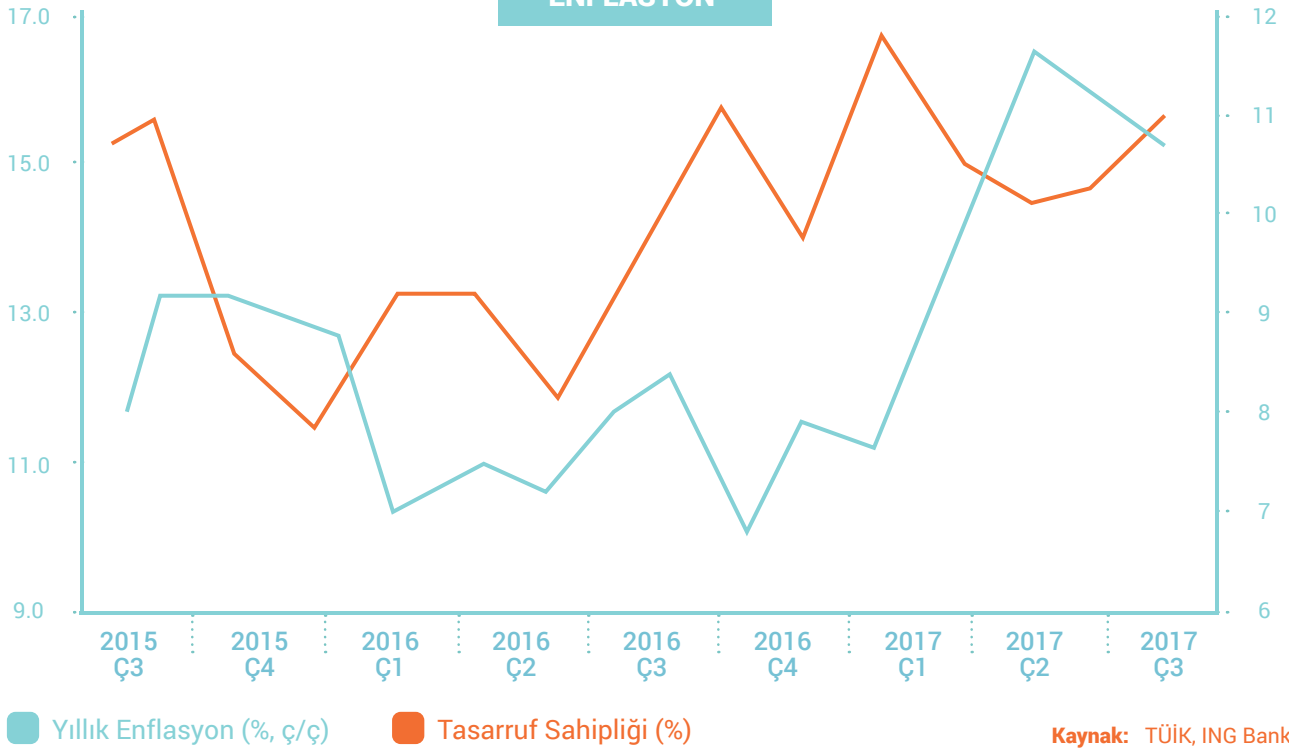
Gelir ve büyüme, dış ticaret hadleri, enflasyon, reel faiz oranları, kamu tasarrufu ve krediler gibi pek çok makro değişkenden etkilenen tasarruflarla ilgili olarak; TTEA'nın 3. çeyrekte de devam eden artışında 2016 ortasından bu yana genelde yükseliş eğiliminde olan ve bu yıl ağırlıklı çift basamaklı düzeyde seyreden enflasyonun önemli rol oynadığı söylenebilir. Yılın 3. çeyreğinde beklentilerden olumlu seyreden gıda enflasyonuna rağmen; TL'nin değer kaybının neden olduğu fiyat baskıları yanında, TÜFE endeksinde gıda ve giyim sabit

TÜKETİCİ GÜVENİ

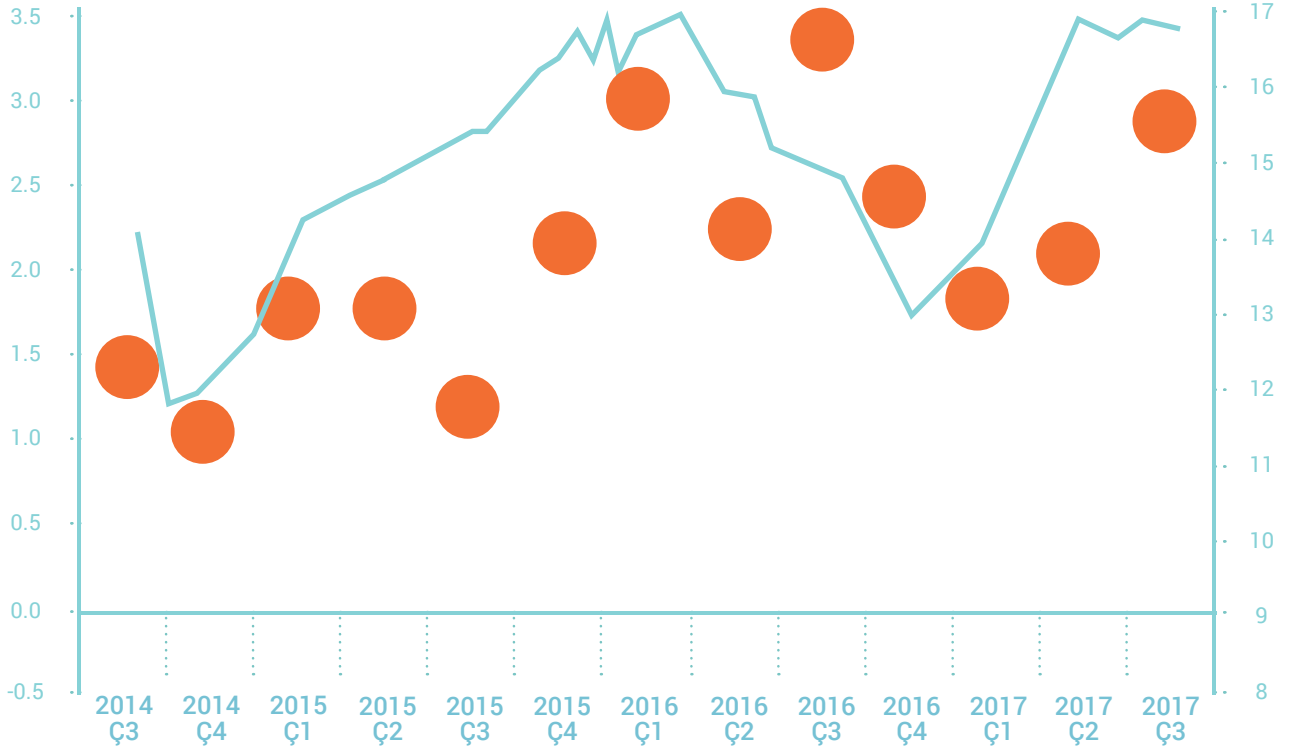
Kaynak: TÜİK, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi - IPSOS - KMG - ING Bank)

ENFLASYON

Kaynak: TÜİK, ING Bank

REEL MEVDUAT FAİZİ

Reel Mevduat Faizi

Tasarruf Oranı

* Reel Mevduat Faizi = Mevduat Faizi - MB Beklenti Anketi (12 Aylık)
Kaynak: TÜİK, MB, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması
 (Sabancı Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

ağırlıklarla hesaplanmaya başlanması yönündeki yöntem değişikliğinin giyim grubu üzerinde devam eden olumsuz etkisi ve gücünü koruyan iç talep gibi faktörler enflasyondaki yükseliş trendini desteklerken, çekirdek enflasyon 2004 başlarından yana en yüksek düzeye ulaştı. Dolayısıyla, enflasyonda yukarı yönlü eğilimin, ya da ekonomideki belirsizliğin artıp güven ortamının bozulmasının, genelde özel kesimin, özelde hane halkının geleceğe yönelik tasarruf etmeye yönelmesinin nedeni olarak düşünülebilir.

2017'de sıradışı araç kullanımına ağırlık veren MB, normalde bankaların acil likidite ihtiyaçlarını karşılamayı hedefleyen geç likidite penceresini

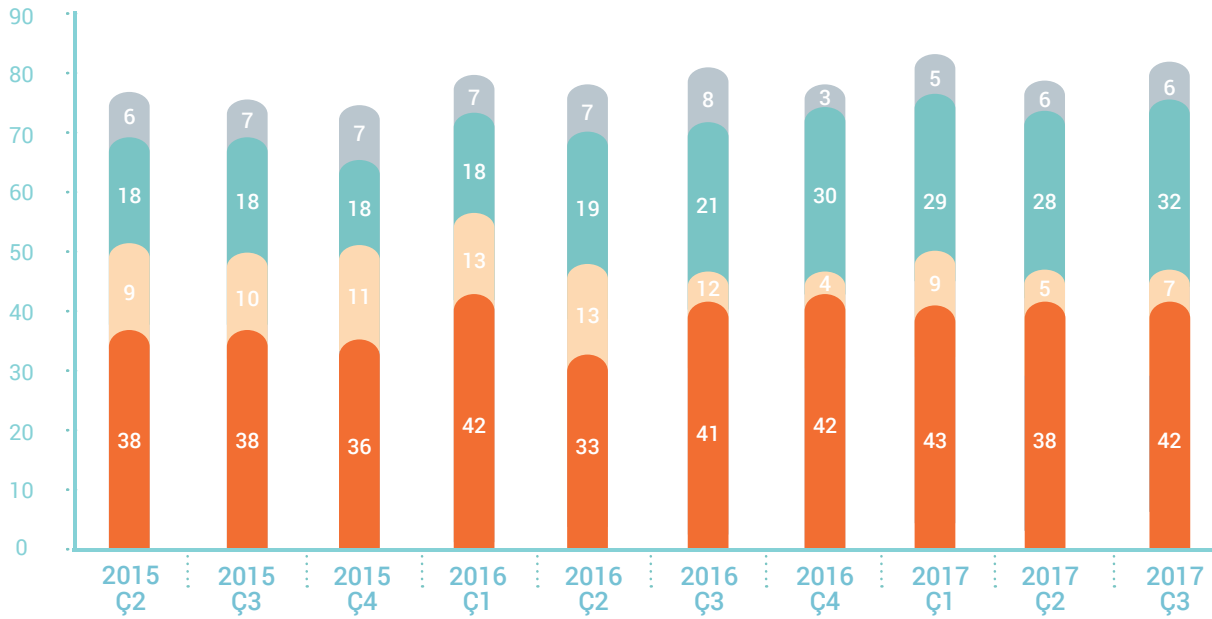
politika uygulama sürecinde öne çıkardı ve bunun yardımıyla ortalama fonlama maliyetini 370 baz puan artışla %12'ye yaklaştırdı. Ağırlıklı fonlama maliyetindeki artış yanında, TL kredilerin hızla büyümesinin neden olduğu TL kaynak ihtiyacı, 2017'de mevduatlara uygulanan ortalama faiz oranlarının da yüksek seyretmesinde belirleyici oldu. ING Bank Hanehalkı Tasarruf Eğilimleri Araştırması'ndan elde edilen tasarruf oranı ile bu tasarrufların değerlendirildiği en önemli yatırım araçlarından olan bankaların yeni açtıkları TL mevduatlara uyguladıkları faizin gelecek bir yıllık dönemdeki enflasyon beklentisiyle reele çevrilerek elde edilen getiriyle kuvvetli ilişkisi dikkate

	2014 Ç1	2014 Ç2	2014 Ç3	2014 Ç4	2015 Ç1	2015 Ç2	2015 Ç3	2015 Ç4	2016 Ç1	2016 Ç2	2016 Ç3	2017 Ç1	2017 Ç2	2017 Ç3
Tasarrufum var (%)	15,3	12,4	11,5	13,2	13,2	11,9	13,6	15,7	14,0	16,7	14,5	13,3	13,8	15,4
Enflasyon (ort. ç/ç)	2,1%	0,7%	1,6%	3,0%	2,9%	0,5%	2,8%	2,2%	1,3%	1,5%	2,4%	4,7%	2,5%	0,7%
Tarımdışı işsizlik (unadj, quarterly avg)	10,9%	12,3%	12,7%	13,1%	11,6%	12,3%	12,6%	12,5%	11,5%	13,5%	14,4%	14,6%	12,3%	13,0%
USD/TRY (ortalama) **	2,11%	2,16%	2,26%	2,46%	2,66%	2,85%	2,91%	2,94%	2,90%	2,90%	3,3%	3,7%	3,6%	3,5%
USD/TRY artışı *	-4,7%	2,4%	4,6%	8,7%	8,5%	6,6%	2,2%	1,3%	-1,7%	2,3%	10,7%	12,6%	-3,1%	-1,8%
50:50 EUR:USD döviz sepeti (ortalama) **	2,50%	2,51%	2,54%	2,62%	2,81%	3,02%	3,05%	3,09%	3,08%	3,0%	3,4%	3,8%	3,8%	3,8%
%50 USD: %50 EUR döviz kuru sepeti artışı *	-4,6%	0,4%	1,1%	2,8%	7,0%	7,4%	1,4%	1,6%	-0,4%	1,7%	8,8%	11,9%	-1,5%	1,6%
Mevduat Faizi (ortalama)	10,0%	8,7%	8,9%	9,1%	9,6%	10,1%	10,6%	10,9%	10,5%	9,9%	9,7%	9,8%	11,3%	11,9%
2-yıllık gösterge tahvil faizi (ortalama)	9,1%	8,5%	8,5%	8,0%	9,7%	10,5%	10,6%	10,9%	9,4%	9,0%	9,9%	11,3%	11,2%	11,6%
Altın (ortalama, USD)	1,290	1,282	1,267	1,219	1,193	1,125	1,103	1,182	1,258	1,335	1,216	1,220	1,258	1,279

* Dönem ortalamalarının değişimi, TCMB kurları ** Reuters kurları

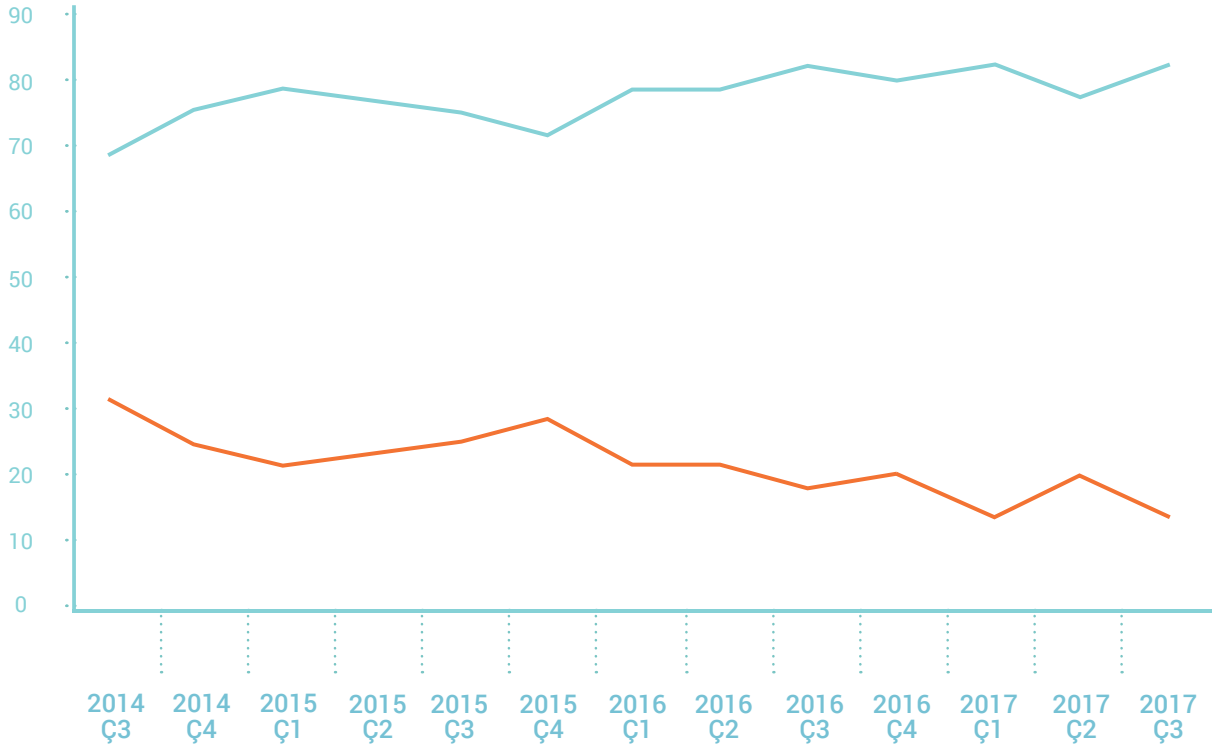
Kaynak: TÜİK, TCMB, Thomson Reuters, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi - IPSOS - ING Bank)

SİSTEM İÇİ ÜRÜNLERİN KIRILIMI

Kaynak: TÜİK, ING Bank

TASARRUF ARAÇLARININ KIRILIMI

■ Sistem İçi

■ Sistem Dışı

Kaynak: Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

alındığında; 2017'nin 3. çeyreğinde reel mevduat faizlerinin yüksek düzeyini korumasının tasarruf oranını desteklediğini söylemek mümkündür.

Özetle, enflasyonun iyileşme kaydetmediği bir ortamda, yüksek seyrini koruyan reel mevduat faizleri 3. çeyrek boyunca tasarruf sahipliğine yönelik davranışları olumlu etkilemiş görünüyor. Bu da, Türkiye'de reel mevduat faizleriyle tasarruf sahipliği arasındaki bağıntının pozitif olduğu; reel faiz oranının yüksek olmasının, bugün yapılacak tüketimin maliyetinin artıracaklarını öngören ikame etkisinin, son dönemde, etkili olmuş olabileceğini akla getirmektedir. Bununla birlikte, daha önce Türkiye'deki tasarruf eğilim-

lerine yönelik çalışmalarda reel faiz ve tasarruf sahipliği oranı arasında net bir ilişki olduğuna dair güçlü bir kanıt olmadığı da unutulmamalıdır.

TTEA'da tasarruf araçları tercihlerine yönelik ise şunlar söylenebilir:

- Araştırmanın başladığı 2014 sonundan bu yana %75'in üzerinde ve belirgin bir artış eğiliminde olan mali sistem içi varlıkların (yastık altı altın ve diğer değerli taş ve metal ile yastık altı döviz / TL hariç diğer tüm finansal varlıklar) toplam varlıklardaki payının bu yılın 3. çeyreğinde %84'e ulaştığını görüyoruz. Buna koşut olarak, kayıt dışı varlıkların oranı %16 ile çalışmanın başından beri gözlenen en düşük düzeydedir.

- Bireysel emeklilik fonlarında tutulan tasarrufların toplam içindeki payının %32'yle çalışmanın başlangıcından bu yana en yüksek düzeye eriştiği de görülüyor. Yeni işe girenler ve iş değiştirenlerin otomatik olarak bireysel emeklilik sistemine kayıt olacakları sistem değişikliğinin, her ne kadar bekle-

nen düzeyde olmasa da, etkili olduğu anlaşıyor.

- Toplamın beşte dördünden fazlasını oluşturan sistem içi tasarrufların kompozisyonuna bakıldığında; mevduat ürünleri önceki çeyreğe göre önemli bir değişiklik göstermeyerek %39'a yakın payla baskınlığını korudu.

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Özyeğin Üniversitesi

Dr. Muhammet Mercan
Baş Ekonomist, ING Bank

5. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen **“Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”**, Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

ING BANK

ÖZYEĞİN
ÜNİVERSİTESİ

2017

3. ÇEYREK RAPORU

ING

